

حروف کاربردی

www.ketab.ir

سرشناسه: فائزی نسب، داود، ۱۳۴۲

عنوان: صرف کاربردی

تکرار نام پدیدآور: داود فائزی نسب: تهیه و تنظیم

دفتر متون درسی حوزه های علمیه

مشخصات نشر: قم: مرکز مدیریت حوزه های علمیه، ۱۳۹۵

مشخصات ظاهری: ۱۳۲ ص: جدول

شابک: ۵-۳۶-۷۵۵۰-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع: زبان عربی - صرف

موضوع: زبان عربی - صرف - مسائل، تمرین ها و غیره

شناسه افزوده: حوزه علمیه قم. دفتر تدوین متون درسی

شناسه افزوده: حوزه علمیه قم. مرکز مدیریت حوزه های علمیه

رده بندی دهکده: ۱۳۹۵ ص ۲ ف ۶۱۳۱ / Pj

رده بندی دهکده: ۴۹۲ /

شماره کتابشناسی: ۳۹۸۱۵۵

صرف کاربردی

داود فائزی نسب

...

دفتر تدوین متون درسی

ناشر: مرکز مدیریت حوزه های علمیه

نوبت چاپ: اول - تابستان ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

...

همه حقوق محفوظ است.

انتشارات: ۳۷۷۴۸۳۸۳ - ۰۲۵

دفتر تدوین متون درسی حوزه های علمیه:

۰۲۵ - ۳۷۸۳۴۰۵۴

۰۲۵ - ۳۷۸۳۴۰۴۴

WWW.TMD.IR

مقدمه دفتر

دانش صرف یکی از علوم ادبی تأثیر گذار در فهم متون دینی به ویژه قرآن و روایات است. از آن رو که از اهداف اصلی فراگیری علوم ادبی، توانمندی در استفاده صحیح از منابع دینی است، توجه به مباحث کاربردی به ویژه در منابع دینی بسیار ضروری می باشد.

کتاب حاضر در راستای تحقق این هدف مهم تدوین شده است و دفتر تدوین متون درسی حوزه های علمیه به خود لازم می داند تا از تلاش های ارزشمند استاد بزرگوار جناب حجت الاسلام آقای داود فائز زکریا از اساتید برجسته صرف در حوزه علمیه قم می باشند و نیز گروه علمی صرف، ارزیابان محکمان علمی این اثر تقدیر و تشکر نماید. و از کلیه اساتید و صاحب نظران درخواست دارد تا نظرات اصلاحی و تکمیلی خود را از طریق پایگاه اینترنتی WWW.TMD.IR ارسال فرمایند.

امید است این اثر در ارتقای سطح علمی دانش پژوهان مفید باشد و مورد رضایت و قبول حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه الشریف قرار گیرد.

دفتر تدوین متون درسی حوزه های علمیه

مقدمه مولف

الحمد لله رب العالمین و صلی الله علی محمد و آله الطاهیرین و اللعن علی اعدائهم اجمعین. بی شک از مهمترین رسالت‌های حوزه‌های علمیه، دریافت بی واسطه قرآن و علوم اهل بیت علیهم السلام و معرفی آن به دیگران است. تلاش علمی طلاب و اساتید ارجمند و داشتن متن درسی مناسب، دو رکن اساسی این مهم به‌شمار می‌رود که در این راستا و به منظور تسلط بیشتر طلاب محترم بر دانش صرف، درس صرف کاربردی برای این امر در نظر گرفته شده است؛ این درس پس از اتمام یک دوره کامل علم صرف ارائه می‌شود و هدف از آن تسلط بیشتر طلاب به مباحث صرفی و نیز آموزش برخی نکات کاربردی است. برای این منظور کتاب حاضر طی بیست درس تدوین شده. نحوه ارائه آن به شرح زیر است:

۱. مطالب هر درس برای یک جلسه ۵۰ دقیقه‌ای تنظیم شده است. در صورت عدم اتمام یک درس، سعی شود بقیه آن به جلسه بعد موکول نشود؛ بلکه در هر جلسه درس جدید مطرح گردد. البته درس (مهموز) طی دو جلسه و درس (معدی و لام) طی سه الی چهار جلسه ارائه می‌شود و ما بقی زمان، اختصاص به تجزیه سوره مبارکه منافقین داده خواهد شد.

۲. لازم است در هر جلسه جدول صفحه اول هر درس حل شود و به سؤالات صفحه دوم پاسخ داده شود. پاسخ به سؤالات و حل تمرین‌هایی که تحت عنوان «بای تمرین بیشتر» آمده، لازم نیست مگر به اقتضای وقت کلاس و صلاحدید استاد محترم. همچنین تدریس نکات آموزشی در کلاس به صلاحدید اساتید محترم است.

۳. به منظور استفاده بیشتر از وقت کلاس، لازم است طلاب محترم قبل از هر جلسه جدول هر درس را حل کرده و به سؤالات صفحه دوم پاسخ دهند و در ابتدای کلاس تمرین حل شده را به رؤیت استاد برسانند؛ برای فعالیت مزبور در طول دوره آموزشی چهار نمره در نظر گرفته می‌شود؛

همچنین در طول دوره آموزشی، هر یک از طلاب یک پژوهش به ارزش دو نمره را انجام داده و به استاد تحویل می‌دهند. در نتیجه سؤالات امتحانی پایانی، ۱۴ نمره می‌باشد.

۴. با توجه به پیوستگی مطالب این کتاب با صرف‌های ۱ و ۲ و ۳، لازم است قبل از حل تمرین‌ها، طلاب به آن‌ها مراجعه کنند. لازم به ذکر است برخی نکات که در صرف ۱ و ۲ و ۳ نیامده است، در این کتاب ذکر شده است.

داوود فائزی نسب

تأبستان، ۱۳۹۵ هـ ش

www.ketab.ir

فهرست مطالب

۱۳.....	مباحث مقدماتی علم صرف
۱۳.....	نقش تغییرات ساختاری در معنای کلمه
۱۴.....	تغییرات ساختاری بدون اثر معنوی
۱۵.....	ارتباط ابدال با اعلال، تخفیف همزه و ادغام
۱۷.....	روش بیان وزن در کتب های ادبی
۲۱.....	مضاعف
۲۳.....	جواز ادغام در مضارع مجزوم و امر
۲۵.....	مهموز
۲۷.....	حذف یا ابقای همزه وصل بعد از همزه استفهام
۲۷.....	موارد همزه قطع و وصل
۲۸.....	معنای خاص فعل «أَرَأَيْتَكَ» و امثال آن
۳۳.....	اعلال (مثال)
۳۵.....	ابدال واو به تاء در فعل مثال
۳۶.....	ابدال واو به همزه در فعل مثال
۳۹.....	اعلال (اجوف)
۴۱.....	دو وجهی بودن فعل «مات»

- ۴۱..... حذف لام الفعل در مضارع مجزوم «کان»
- ۴۳..... اعلال (ناقص)
- ۴۵..... حذف ياء از کلمه ناقص
- ۴۵..... حذف ياء متکلم
- ۴۹..... اعلال (لفيف)
- ۵۳..... لازم و متعدی، معلوم و مجهول
- ۵۵..... شیوه ترجمه مجهول متعدی به حرف جر
- ۵۵..... تأثیر اشراب یا تضمین در ذکر حروف جر همراه فعل متعدی
- ۵۶..... کاربرد «نفس» با ضمیر مشرعی
- ۵۹..... اشباع در ضمیر جمع مذکر
- ۵۹..... نون وقایه
- ۶۳..... حالات فعل مضارع
- ۶۵..... ادوات تخصیص زمان فعل مضارع
- ۶۷..... ابواب مزید (۱)
- ۶۹..... منشأ مصادر ثلاثی مجرد و مزید
- ۷۳..... ابواب مزید (۲)
- ۷۵..... تبعیت اعلال مصدر از اعلال فعل
- ۷۷..... ابواب مزید (۳)
- ۸۱..... معانی ابواب مزید

۸۳.....	سماعی یا قیاسی بودن معنای فعل در ابواب مزید
۸۳.....	اختلاف تعبیر کتاب‌ها در بیان معانی ابواب مزید
۸۵.....	لزوم و تعدی در ابواب
۸۵.....	تفاوت تظاهر با تکلف در دو باب تفاعل و تفعّل
۸۶.....	انواع طلب در باب استفعال
۸۹.....	مصدر
۸۹.....	اشتراک وزن مصدر با مشتقات
۹۰.....	تفاوت معنا در مصادر اصلی و فاعل
۹۵.....	مشتقات ثمانیه (اسم فاعل و اسم مفعول)
۹۷.....	مبدأ اشتقاق مشتقات
۹۷.....	اشتراک وزن اسم فاعل با اسم جامد
۹۹.....	اشتراک ساختار اسم فاعل و اسم مفعول
۱۰۳.....	مشتقات ثمانیه (صفت مشبّهه)
۱۰۵.....	اوزان قیاسی و سماعی صفت مشبّهه
۱۱۱.....	مشتقات ثمانیه (صیغه مبالغه)
۱۱۳.....	اوزان مبالغه
۱۱۵.....	برخی اسلوب‌های مبالغه
۱۱۹.....	مشتقات ثمانیه (افعل تفضیل)
۱۲۱.....	عدم مجاز در اسم تفضیل

- ۱۲۲..... استعمالات خیر و شر
- ۱۲۳..... مشتقات ثمانیه (اسم مکان، اسم زمان، اسم آلت)
- ۱۲۵..... اشتراک وزن اسم زمان و مکان با مصدر میمی
- ۱۲۵..... وزن سماعی اسم زمان و مکان و مصدر میمی
- ۱۲۶..... وزن اسم زمان و مکان در غیر ثلاثی مجرد
- ۱۲۷..... بررسی کلمه «مَکَانَة»
- ۱۲۹..... تجزیه سوره مبارکه مائده